

Gessie kyrka

55.5014, 12.9881

När Gessie kyrka byggdes i slutet av 1880-talet ersatte den en mycket liten kyrka från tidig medeltid. Innan rivningen besöktes den gamla kyrkan av Georg Karlin, grundare av Kulturen i Lund, som gjorde en teckning av den gamla kyrkan som ursprungligen låg mitt i byn. Han dokumenterades även kalmålningarna i kyrkan, bland annat denna målning som fanns i det västra korvalvet, föreställande Sankta Margareta och aposteln Andreas.

Vid en visitation 1879 fann man att den gamla kyrkan var både tillräckligt stabil och i bra skick, och att någon ny kyrka inte skulle behövas. Men redan tre år senare konstaterades att kyrkan behövde byggas ut på grund av det växande invånarantalet i församlingen. 1885 presenterades ritningar på en helt ny kyrka, ritad av arkitekt August Waldemar Lundberg, som också var ingenjör och aktiv fornminnesforskare.

Efter att ha varit ritare vid Falu gruva blev han stadsbyggmästare i Falun, och senare stads och länsarkitekt i Visby. Så småningom 1871 blev han en av grundarna till Skånska cementaktiebolaget och var teknisk direktör för dess första fabrik i Lomma. I Skåne ritade Lundberg flera nygotiska, röda tegelkyrkor, förutom Gessie även Flädie, Fuglie och Tygelsjö.

Som entreprenör för kyrkobygget anlätades byggmästare Ola Andersson Skytte från Malmö.

När enskiftet genomfördes i början av 1800-talet splittrades bykärnan, och den nya kyrkan byggdes på en höjd väster om den ursprungliga kärnan, närmare bebyggelsen som kommit till efter enskiftet.

Den nya kyrkan som är byggd i nygotisk stil med tegel från Börringe, invigdes den 26 augusti 1888, och har en portal med en inramning med Kristus som världshärskare och Lammet med segerfanan.

Altaruppsats består bland annat av tre fält med vita terrakottareliefer, varav den mittersta visar en framställning av Nattvarden medan de två flankerande visar olika scener från Via Dolorosa. Terrakottadetaljerna är tillverkade av Villeroy & Boch.

Fönstret bakom altaret har en stor glasmålning som visar Den Uppståndne Kristus när han träder fram ur graven med segerfanan i handen, medan väktarna skräckslagna viker tillbaka. Samtliga fönster beställdes hos Königl. Hofglasmalerianstalt i München.

En rest av den gamla kyrkans altaruppsats finns i kyrkorummet i form av en oljemålning på brädor, där vi kan ana motiven Bebudelsen och Jesu födelse. En latinsk inskrift på baksidan berättar att altaruppsatsen sattes upp 1599 då Christian IV regerade. Själva målningarna tros dock vara från 1760-talet.

Predikstolen med baldakin är från 1888.

På Lunds Historiska Museum finns ett processionskrucifix i brons från 1200- eller 1300-talet som troligen tillhört kyrkan.

Till den då nya kyrkan ritade arkitekt Lundberg också en orgelfasad, men denna ersattes senare med den nuvarande orgelfasaden som hör till en orgel från 1986, byggd av Mårtenssons Orgelfabrik i Lund, och som ersatte då en orgel byggd 1888. Denna äldre renoverades 1934 av Mårtenssons, som alltså fick förnyat förtroende när församlingen behövde en ny orgel på 1980-talet.

Storklockan gjuten 1793 av Maria och Jonas Wetterholtz i Malmö. Lillklocka gjuten 1896 av Beckman i Stockholm.

Källor:

Webb: Vellinge-Månstorps församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Pdf: "Gessie kyrka - underhållsplan." Caroline Ranby 2016.